

CARTA DE DEREITOS DO POBO GALEGO

Promove e edita:

VIA GALEGA.

Plataforma Social en Defensa dos Dereitos Nacionais de Galiza

CARTA DE DEREITOS DO POBO GALEGO

PREÁMBULO

Cumpríndose 100 anos do *Manifesto da Asemblea Nacionalista de Lugo*, dirixímonos a todos os pobos do mundo para que saibam o que hoxe aquí proclamamos:

Sendo Galiza unha nación e o pobo galego un suxeito político diferenciado titular de dereitos colectivos, recoñecéndose así polo *IX Congreso de Nacionalidades Europeas* (1933), adscrito á *Sociedade das Nacións*.

Lembrando que o pobo galego se foi conformando historicamente, ao longo de séculos, como un grupo humano diferenciado social e politicamente, vivindo períodos históricos nos que desenvolveu libremente a súa personalidade colectiva, actuando como entidade política, mais tamén outros -igualmente dilatados- nos que, sometido ao ditado e a intereses alleos, viu negada a súa capacidade de actuar libremente.

Tendo presente que Galiza resistiu ao longo dos séculos todos os intentos de asimilación lingüística, cultural e política, que foi capaz de conservar todos os elementos que a conforman como pobo, que mantivo a vontade de existencia política e que foi quen de desenvolvela para se conformar como nación (aspirando a escribir novas páxinas da súa historia, de prosperidade e de liberdade).

Salientando que as galegas e os gallegos, con perseveranza e vontade política, souberon ir conformando a conciencia e os instrumentos necesarios para a Galiza actuar no mundo como nación libre e con plenos dereitos.

Considerando que todos os pobos nos que a humanidade se agrupa son suxeitos de dereitos colectivos indispensábeis para a súa existencia, benestar e desenvolvimento integral, do mesmo modo que todas as persoas somos suxeitos de dereitos individuais que adoitan realizarse no marco de pobos concretos a respecto dos cales cada persoa se identifica.

Evidenciando que o respecto efectivo dos dereitos individuais implica o respecto dos dereitos colectivos dos pobos, razón pola que negarlle a un pobo os seus dereitos políticos é negarlos tamén a todas e cada unha das persoas que o integran.

Recoñecendo que, entre outras normas internacionais, a *Carta das Nacións Unidas*, o *Pacto Internacional de Dereitos Económicos, Sociais e Culturais* e o *Pacto Internacional de Dereitos Civís e Políticos* afirman a importancia fundamental do dereito de todos os pobos á libre determinación, en virtude do cal estes determinan libremente a súa condición política e perseguen libremente o seu desenvolvemento económico, social e cultural.

Sostendo que outro mundo en chave de progreso só é posíbel recoñecendo que todos os pobos somos iguais e que temos dereito a decidir para lograrmos a nosa emancipación desde a igualdade, a xustiza social e a sustentabilidade ecolóxica.

Afirmando que a reivindicación da soberanía que nos corresponde como pobo para construír unha sociedade nova, baseada na xustiza social, só ten sentido desde a igualdade real e plena de quen a conforma, mulleres e homes que nacen libres e iguais en dereitos e deberes.

Proclamamos, por lealdade ao mellor da nosa tradición histórica, así como aos intereses colectivos das galegas e dos galegos de hoxe en día e por compromiso co seu futuro, os dereitos colectivos que como nación nos corresponde defender e que figuran recollidos na presente CARTA DE DEREITOS DO POBO GALEGO.

CARTA DE DEREITOS DO POBO GALEGO

DEREITO Á EXISTENCIA

O pobo galego ten dereito a existir como colectividade social e política coas súas propias características e a non se deixar asimilar por ningún outro, nun mundo plural e diverso formado por pobos que deben ser iguais en dereitos.

O pobo galego ten dereito a se afirmar como nación e a se identificar como tal co seu propio nome: Galiza.

O pobo galego ten dereito ao respecto da súa identidade nacional e a resistir e se rebelar fronte a calquera ofensa aos seus dereitos, liberdades e garantías ou calquera tentativa de asimilación.

DEREITO DE AUTODETERMINACIÓN

O pobo galego ten dereito a decidir libremente o seu futuro como nación que quere contribuír á construción dun mundo mellor, xusto e solidario.

O pobo galego ten o dereito imprescritíbel e inalienábel á libre determinación, nos termos establecidos no Dereito Internacional e sinaladamente na Carta das Nacións Unidas, para decidir democraticamente o seu estatuto político con toda liberdade e sen ningún tipo de inxerencia externa.

O pobo galego ten dereito, se os seus membros democraticamente así o decidiren, a se tornar nun Estado soberano que represente o conxunto da cidadanía sen ningún tipo de discriminación e asegure o respecto efectivo dos seus dereitos e liberdades fundamentais.

DEREITOS E LIBERDADES

O pobo galego recoñece e defende que todas as persoas que o conforman teñan a mesma dignidade social e sexan iguais ante a lei.

O pobo galego establecerá unha carta de dereitos e liberdades para toda a poboación e desenvolverá medidas específicas que garantan o seu pleno exercicio.

Carta de Dereitos do Pobo Galego

As mulleres e homes que conforman o pobo galego non poden ser obxecto de ningunha forma de violencia ou discriminación sexual, física, política, ideolóxica, reprodutiva, psicolóxica, económica, raza, idade, lingua, orixe, relixión, laboral, instrución ou simbólica.

DEREITOS ECONÓMICOS

O pobo galego ten dereito exclusivo sobre as súas riquezas e recursos.

O pobo galego ten dereito de se dotar dun sistema económico que sirva para o seu desenvolvemento e garanta o benestar social de quen o conforma.

O pobo galego ten dereito a ver garantida a preeminencia do interese comunitario sobre os intereses privados en todas aquellas materias que afecten ao modelo socio-produtivo galego, a sustentabilidade ambiental, a cohesión social e a planificación do territorio.

O pobo galego ten dereito a exercer os seus dereitos económicos respectando a solidariedade entre os pobos do mundo e tendo en conta os seus respectivos intereses en condicións de igualdade e equidade, a través dunhas relacóns internacionais xustas, baseadas no beneficio mutuo, en que o comercio non sexa considerado un fin en si mesmo senón un medio de vida dos pobos, garantindo o benestar social co seu uso equitativo, responsábel e sustentábel.

DEREITOS SOCIAIS

O pobo galego ten dereito a poder satisfacer as súas necesidades materiais e humanas, garantíndose o seu benestar social e a posibilidade de realizar as súas aspiracións colectivas.

O pobo galego ten dereito a vivir do seu propio traballo e a que este sexa xustamente remunerado, establecéndose as condicións necesarias para que se poida vivir e traballar dignamente na propia Terra, en beneficio do conxunto da súa poboación, e para que se poidan exercer os dereitos de liberdade sindical, negociación colectiva e folga, na defensa dos seus intereses económicos e sociais.

O pobo galego ten dereito a adoptar as medidas necesarias que garantan a protección social completa da súa poboación e os coidados que precisen todas as persoas que estean en situación de necesidade, de modo que aseguren a súa autonomía e a súa integración e participación na vida da comunidade, en condicións dignas..

DEREITOS CULTURAIS

O pobo galego ten dereito a usar, preservar e promover a súa propia lingua e cultura, contribuíndo así ao seu enriquecemento e ao de todo o conxunto da humanidade.

O pobo galego ten dereito a usar o galego, como lingua nacional de Galiza, en todo momento e en todo lugar e a velo plenamente normalizado e socialmente vivo, de modo que sexa a lingua vehicular das relacións sociais en Galiza e un medio para explorar e aproveitar integramente a súa dimensión internacional, mantendo relacións privilexiadas cos países da lusofonía.

O pobo galego ten dereito a desenvolver unha cultura viva e vizosa, a aproveitar plenamente as múltiplas potencialidades creadoras que ten, e a que as producións culturais actúen para o desenvolvemento social, preservando as súas mellores tradicións culturais, divulgadas e empregadas como base para a creatividade presente e futura.

O pobo galego ten dereito sobre as súas riquezas culturais, garantindo a súa conservación e o uso e desfrute do seu patrimonio artístico, histórico, arqueolóxico, etnográfico e científico.

O pobo galego ten dereito á cultura e a unha educación pública, gratuíta e de calidade, inspirada nos valores propios da tradición cultural galega e nos principios da igualdade, solidariedade, tolerancia, pluralismo ideolóxico e laicidade.

O pobo galego ten dereito a participar no progreso científico e técnico como parte da innovación e do patrimonio común da humanidade.

DEREITOS AMBIENTAIS

O pobo galego ten dereito a disfrutar dun medio ambiente saudábel.

O pobo galego ten dereito á conservación, protección e mellora do seu medio natural, da súa biodiversidade e da súa paisaxe, garantindo así a sustentabilidade e o futuro do planeta.

O pobo galego ten dereito a que toda actividade económica, pública ou privada, estea suxeita ao interese comunitario na preservación dos recursos naturais, facendo un uso e planificación de tales recursos en beneficio das xeracións presentes e futuras e evitando a sobreexplotación e degradación da natureza.

O pobo galego ten dereito a establecer as políticas que sexan necesarias para un desenvolvemento urbanístico sustentábel e adaptado a cada tipo de asentamento poboacional, no que se garanta o acceso a unha vivenda digna.

DEREITO Á MEMORIA PARA TER FUTURO

O pobo galego ten dereito a recuperar a súa memoria colectiva, a coñecer a súa propia historia e a se recoñecer nela.

O pobo galego ten dereito a socializar e difundir, como calquera nación no mundo, á súa historia para construír o seu futuro no concerto das nacións soberanas. Pondo en valor, especialmente, a secular tradición histórica fundamentada na defensa da Galiza como suxeito político diferenciado.

O pobo galego ten dereito a destecer a ocultación, a manipulación e a desmemoria -fomentadas por terceiros-, para que o pasado, coas súas luces e sombras, sen mitificacións, sirva de base para construír unha sociedade libre, xusta e solidaria.

DEREITO A RELACIÓNIS INTERNACIONAIS PROPIAS

O pobo galego ten dereito a defender os seus lexítimos intereses e aspiracións diante de terceiros.

O pobo galego ten dereito a establecer relacións pacíficas e mutuamente beneficiosas con todos os pobos do mundo.

O pobo galego ten dereito a vivir en paz, a non ser agredido por outros pobos e a non ser utilizado por terceiros para agresións ou inxerencias noutros pobos.

O pobo galego ten dereito a ser plenamente recoñecido como tal no concerto das nacións e a participar, en igualdade de voz e voto, nos traballos e decisións de todos os organismos internacionais representativos das diferentes vontades soberanas.

O pobo galego ten dereito a traballar pola consecución dun mundo baseado na soberanía dos pobos, desde o internacionalismo que supón a fraternidade, a solidariedade, a paz, a cooperación e o respecto mutuo como principios básicos das súas relacións.

Galiza, 18 de novembro de 2018

[Centenario da Asamblea Nazonalista de Lugo]

AO POBO GALEGO

MANIFESTO DA ASAMBLEIA NAZONALISTA DE LUGO

Os persoiros das Irmandades da Fala reunidos en Asamblea magna tida na cibdá de Lugo nos días 17 e 18 do mes da data pra conquerir o Poder Central, a Sua Maxestade El Rey a autonomía integral da Nazón Galega e fixar n-un programa concreto as que coidan testas solucions ós problemas que intrisan d'un xeito fondoísimo á vida nazonal da Galicia, aprobaron e sosteñen, co-o corazón ategiado de esperanza e os ollos postos no porvir da Nai Terra, as siguientes conclusións, que fan públicas pra conocimento e meditación do pobo galego nesora solemne do albeo das nazonalistas que sinten tremelar a sua y alma e fan xurdir a súa personalidade.

I.—Previa

Tendo a Galicia todal-as características esenciais de nazonalidade, nós nomeámonos, de oxe pra sempre, nazonalistas galegos, xa que a verba «rexionalismo» non recolle todal-as aspiracións nin encerra toda a intensidade dos nosos problemas.

II.—Problemas constitutivos

1.º Autonomía integral pr-a Galicia.
2.º Autonomía municipal, distinguindo o municipio aldeán do villego, axeitándose o Concello aldeán sóbor da base do reconcimento da persoalidade xurídica das parroquias, que terán as súas xuntas, elexidas antr-oas cabezas de familia—petrúciós—homes ou mulleres, pra tamaren dos seus bens privativos. Os presidentes ou cabeceiros d'estas xuntas serán vocais nados ou Concelleiros da Corporación municipal e nomeáran, de antre eles, o Alcalde que dirixira o Concello. As parroquias, con persoalidade xurídica, poderán contrataran e estableceren seguros e institucións de creto antr-oas veciñas e adenmistrare os bens comúns, que o Poder Central terá de lles restituire, disponiendo o seu aproveitamento.

O Concello terá de sere, pol-o tanto, mais que unha organización de carácter administrativo, unha prolongación ou complemento das parroquias, como estas o son do lugar, que prexidirá a vida económica e social das mesmas.

3.º Cooficialidade dos idiomas galego e castelán.
4.º Federación da Iberia.
5.º Dentro d'esta federación, igoaldade de relacions con Portugal.
6.º Crendo n-a accidentalidade das formas de governo, intrásanos acrar que non apelamos por ningunha, mais simpatizaremos, desde logo, con aquela que se amostre mais doada para chegar á federación con Portugal.

7.º Ingreso das nazonalidades da Iberia na Liga das Nazóns.

III.—Problemas políticos

1.º Igualdade de direitos pr-a muller.
2.º Cuestión eleitoral:
a) A función electoral terá de sere da responsabilidade do governo e protexida pol-o Poder público.
b) Representación proporcional como sistema eleitoral.
c) Non serán elegibles os elementos que non rendan unha función útil pr-a colectividade.
d) A Asamblea declarará: que si nas eleccións pra Cortes Constituyentes Hespáñolas non se nos dera unha prenda en garantía excepcional pra que a vontade do pobo poida manifestarse con toda libertade—pois co-as organizacións oligárquicas de oxe non sería abrangible—apeláriámoo ós representantes de Cataluña e Euskadi e, si elo nos abondara, o Estado mais así ó noso, pra que na Liga das Nazóns defendida o direito da Galicia á libertade cibadana.
3.º Acabamento das Diputacións provinciais
4.º Creación do Poder Autónomo, representado por un Xunto ou Parlamento Galego, elexido por sufragio universal, con todal-as facultades que a reforma da Constitución non garde pr-o Poder Central e sempre, pol-o menos as seguintes:

IV.—Facultades do Poder Galego

1.º Nomeamento da Xunta gobernadora, que terá de exercel-o Poder Executivo, composta d-un Presidente e seis Segregarios encargados dos Departamentos de Adenministración, Xusticia, Enseñanza, Obras Públicas, Agricultura, Industria, Comercio, e Facenda.
2.º Toda las funcións adenministrativas.
3.º Lexislación social, agás n-aquellos casos nos que os problemas sociais se extanden ás diversas nazóns da Iberia.
4.º Reximen tributario, sin intervención do Poder Central, & que somentes pagará o Autónomo a cantidade que se fixe n-os concertos económicos.
5.º A potestade docente do Estado actual pasará enteira ó Poder Galego.
6.º O reximen bancario, n-o que intervirá pol-a función social que oxe teñen os Bancos. A mesma facultade pr-a so-lucion do Creto agrícola.
7.º Correios e Telégrafos: O seu servizo ó carrego do Poder Central, a sua creación será cárrego do Poder Autónomo; o servizo dos Teléfonos ó carrego do Poder Galego. A censura n-estes servicios non poderá ser exercida pol-o Poder Central mais que no caso de guerra.
8.º Ferrocarris: A sua nazonalización. A lexislación sobre os mesmos será facultade do Poder Central; a sua construcción e adenministración en carga do Poder Autónomo.

9.º Portos Francos. A lexislación e regulación do tráfico marítimo en carga do Poder Central.

10. Si ven co-a Paz o acabamento dos exercitos permanentes, e no caso de que somente quedaran exercitos policiais, tamén será facultade do Poder Galego a fixación das forzas que xusque percias pr-o orden interno de Galicia.

V.—Cuestións xurídicas

1.º Sustantividade do Direito foral galego.
2.º Derogación do artigo 5.º do Código Civil e reforma do seu articulado no que se refire á sucesión abintestato.
3.º A publicación das leis farase no idioma galego.
4.º Igoaldade de direitos pr-a muller casada, pol-o menos no caso da emigración do mariño.
5.º A función dos Tribunales de Xusticia romatará en recurso derradeiro en Galicia e sempre realizada por funcionarios galegos.
6.º As terras dos pequenos propietarios qu-as laboreen consideraran instrumentos de traballo pr-o efecto do embargo.
7.º O arrendatario terá direito a unha parte da supervalía do arrendado sempre que sexa debida ós melloramentos producidos pol-o seu traballo.

VI.—Problemas económicos

1.º As cuestións aduaneras serán resoltas por concerto entre o Poder Autónomo e o Central, salvo o libre cambio de cereas.
2.º Reintegración inmediata á propiedade privada, pol-o creto mais doado dos montes do Estado, dos pobos e de propios.
3.º Repobación forestal forzosa. Si os particulares non a fan, faría o Poder Galego por anualidades, gravando sobre a riqueza creada, o capital invertido mais os intereses. Reforma da lexislación civil n-iste punto.
4.º A Asamblea declarará de toda urxencia a resolución do problema dos gravámenes sobre a terra en Galicia.
5.º Tamén declará sere un crime contra Galicia o permanente absentismo dos propietarios da terra.

VII.—Aspectos artísticos

1.º Proclamar a soberanía estética da Nazón Galega que se exercerá:
a) Sobre as construcións urbanas e rurales, ditándose unha lei que obrigue ós propietarios a axeitare o estilo das suas construcións ó estilo xeneral de cada vila galega.
b) Na expropriación de moimentos e paisaxes.
c) Na organización do enseno artístico, con creación d-unha escola musical galega.

Vede, irmáns galegos, o noso programa. Non é nin pode ser nosa verba definitiva; mais é, por decontado, un berro d'anguria que vos chama e a úneca afirmación creadora feita na nosa patria galega.

Son chegadolos tempos d'erguerse a y-alma e o pensamento de Galicia, e sobor todo a súa soberanía, compreta e siu catíveces. N-isto non caben discusións: Galicia ten direito, un direito fundamental, a ser dona absoluta de si mesma. Con vontade ceibe faremos nupcias d'amore con outras soberanías, contrá as que non vai nin quer ire a soberanía nosa.

Pensade, pois, nas nosas concrusións, feitas pra todolos galegos. Pró, además, sentídeas, practicádeas. Nosos brazos están abertos pr'a fecunda aperta. Todos xuntos melloraremos a grande obra.

O ideal que nos alumína vos pide que sintades a Galicia, coma nós no recuncho mais intenso das vosas almas.

Ninguén é inútil pra ista cruzada. A nosa mocedad tén unha santa obriga co-a patria, e agarramos, ateigados do lume immenso do noso amore, que todo galego diaño nos manda súa adhesión á Santa Causa da Redenzón da Nai Terra.

Na cibdá de Lugo, a noite do dazaoito de Samartín do mil novecentos dazaoito:

Pols os asambleístas:
A. Losada Díéguez; V. Risco; A. Noguerol; X. Quintanilla; M. Banet Fontenla; R. Cabanillas; A. R. Castelao; L. López Abente; V. Taibo; V. Paratcha; A. Villar Ponte; J. Ferreira; L. Peña Novo; L. P. Carballa; X. Culebras; E. Bidegain; F. Vázquez Enríquez; G. Cedrón; F. M. Balboa; X. V. Viqueira; R. Blanco Torres; Rodríguez de Vicente; Ivo Fernández Correa Calderón; R. Villar Ponte; L. Ares; A. Ramos; S. Mosteiro; X. Ares; X. Peña; L. Briones; Díaz Varela; P. Peña Novo; Sánchez Taiz; X. Faraldo; V. Veiga; C. Monasterio; X. Sarmento; L. de Labra; R. Orea; C. García Colmejo; R. Gutiérrez; X. García Colmejo; F. Abelaira; A. Casal; T. Rodríguez; F. Zamora; V. Maceiras; A. Martínez; I. Rodríguez; X. Robles; R. Carballal; R. Ares; E. Charlón; M. Sánchez Hermida; T. Amador; M. Vázquez; B. Varela; I. A. Garaloces; X. Basteiro; E. Lence Santar; Gutiérrez; V. Casas e X. Monteiro Mejuto.

A Asamblea que aprobou iste Manifesto asistiron persoiros de todal-as Irmandades; estiveron representadas 67 sociedades agrarias, cinco centros culturales; e mandaron sua adhesión cinco federacións agrarias, once Concellos, mais de 40 Asociacións e numerosísimas persoalidades de Galicia.

(A cantsos simpaticen con iste manifesto pregámoslle co-muniquen-o ou más axiña posibre, a calquera Irmandade de Galicia, pra faguer público o estado da opinión galeguista).

Folla editada polas Irmandades da Fala, divulgando as principais conclusións, acordos e reclamacións derivadas da Asamblea Nazonalista de Lugo (novembro, 1918).

Promove

